

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра державно-правових та гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЕВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ПРАВА»

Галузь знань: F «Інформаційні технології»

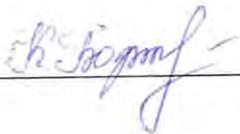
Спеціальність: F3 «Комп'ютерні науки»

Освітньо–професійна програма: «Комп'ютерні науки»

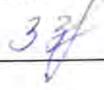
Форма здобуття освіти: очна (денна)

Київ – 2025 рік

Розробник силябусу докторка юридичних наук,
доцентка державно-правових та гуманітарних наук

 Катерина БОРТНЯК

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри публічного та приватного права
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Завідувач кафедри Зореслава ЗАХОЖАЙ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Основи права, ОК 1.1.5.
2. Статус навчальної дисципліни	Навчальна дисципліна обов'язкового компонента загальної підготовки
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	1 рік, 2 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	Денна форма навчання 3 кредити, загальна кількість годин 90 (лекцій 14 год, семінарських занять 16 год., самостійна робота 60 год.)
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
6. Інформація про консультації	За графіком проведення консультацій викладачами кафедри
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Бортняк Катерина Василівна, докторка юридичних наук, доцентка кафедри державно-правових і гуманітарних наук
9. Контактна інформація викладача	
10. Посилання на силабус на веб-сайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Важливим з погляду подальшої демократизації суспільного життя, ефективного розвитку економічної сфери, вдосконалення правових відносин у сфері господарювання є формування відповідного рівня правосвідомості та правової культури громадян, їх залучення до вищезазначених процесів. Провідне місце у вирішенні цих задач належить навчальним закладам, що забезпечують викладання відповідних дисциплін, серед яких особлива увага акцентується на основах права, як дисципліни, що покликана вирішити завдання з формування в Україні громадянського суспільства і відповідної державності соціального і правового характеру.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти відповідних теоретичних знань та навичок, є здатність орієнтуватись у чинному законодавстві, працювати з нормативно-правовими актами, правильно застосовувати правові норми до конкретних практичних ситуацій. Основними завданнями викладання навчальної дисципліни є засвоєння здобувачами вищої освіти початкового рівня знань щодо основних

	положень галузей права України, найбільш важливих аспектів правового регулювання суспільних відносин в Україні, а саме, основ теорії держави та права, права в системі соціальних норм, конституційного, цивільного, кримінального та інших галузей права. Цілями навчальної дисципліни є формування у студентів базових знань з основ права, оволодіння студентами системою основних понять правознавства, засвоєння найважливіших положень окремих правових галузей та вироблення навичок їх застосування на практиці.
Пререквізити	Вивчення основ права базується на знаннях фундаментальних правових дисциплін.
Постреквізити	Вивчення основ права необхідне для опанування інших галузевих та міжгалузевих правничих дисциплін, а також прикладних правничих дисциплін.
Формат проведення дисципліни	Очний, дистанційний, змішаний

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни

Ж. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

ЗК 1 . Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК13. Здатність діяти на основі етичних міркувань

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК16. Здатність ухвалювати рішення та діяти дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь- яких інших проявів недоброчесності.

4. Результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

РН20. Примножувати і зберігати цінності і досягнення громадянського (вільного демократичного) суспільства на основі розуміння місця предметної області в його загальній системі знань, дотримуватися принципів академічної доброчесності

5. Структура та зміст навчальної дисципліни

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/ла б.	се м.	с. р.	
РОЗДІЛ 1. Держава та право; державно-правовий лад в Україні					
Тема 1 . Основи теорії держави					
Тема 2. Основи теорії права					
Тема 3. Право як універсальний регулятор суспільних відносин					
РОЗДІЛ 2. Загальна характеристика окремих галузей права					
Тема 1. Основи трудового права					
Тема 2. Основи цивільного та сімейного права					
Залік					
Усього годин					

Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Держава та право; державно-правовий лад в Україні

Тема 1. Основи теорії держави

1. Передумови виникнення держави
2. Теорії виникнення держави
3. Поняття та ознаки держави
4. Функції держави: поняття і класифікація
5. Апарат держави як система державних органів.
6. Поняття і елементи форми держави
7. Загальна характеристика громадянського суспільства та правової держави
8. Основні етапи розвитку української державності

Тема 2. Основи теорії права

1. Передумови виникнення права
2. Право та його основні ознаки
3. Види соціальних норм

4. Норми права: поняття та структура
5. Функції права
6. Джерела права та їх класифікація
7. Система права та її елементи
8. Загальна характеристика галузей українського права

Тема 3. Право як універсальний регулятор суспільних відносин

1. Поняття, ознаки правовідносин. Структура правовідносин
2. Правова поведінка
3. Правосвідомість та правова культура
4. Законність і правопорядок
5. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, мета і завдання
6. Правовий статус особи

РОЗДІЛ 2. Загальна характеристика окремих галузей права

Тема 4. Основи трудового права

1. Поняття, предмет трудового права України. Місце трудового права в системі права України
2. Основні принципи трудового права України
3. Трудові правовідносини. Кодекс законів про працю України
4. Конституція України як основне джерело трудового права
5. Колективний договір та порядок його укладення
6. Поняття трудового договору. Контракт як особлива форма трудового договору
7. Сторони та зміст трудового договору. Прийняття на роботу та звільнення з роботи
8. Трудова дисципліна. Види дисциплінарних стягнень

Тема 5. Основи цивільного та сімейного права

1. Поняття цивільного права. Предмет, система та джерела цивільного права
2. Громадяни як суб'єкти цивільного права
3. Поняття і особливості та структура цивільних правовідносин.
4. Право власності: поняття, зміст, форми. Способи набуття і припинення та захист права власності
5. Поняття і елементи зобов'язання. Підстави виникнення, виконання та припинення зобов'язань
6. Спадкове право
7. Загальна характеристика сімейного права
8. Поняття, умови та порядок укладення шлюбу
9. Права та обов'язки подружжя
10. Розірвання шлюбу.

Інформація про індивідуальні завдання та самостійну роботу

До індивідуальної роботи відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання:

- підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження;
- підготовка презентацій;
- аналіз законодавства, рішень судів, практичних, проблемних ситуацій;
- анотація опрацьованої додаткової літератури;
- розв'язування тестових завдань;
- пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем.

Характеристика змісту і вимог до виконання та оцінювання індивідуальних завдань надається викладачем додатково з урахуванням системи оцінювання.

Самостійна робота над навчальною дисципліною може включати:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
 - вивчення окремих тем і питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
 - поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
 - підготовку до виступу на семінарських заняттях;
 - систематизацію вивченого матеріалу перед заліком;
 - опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей;
 - підготовка та оформлення схем, таблиць, графіків, діаграм тощо;
- Методичне забезпечення самостійної роботи студентів передбачає засоби самоконтролю (питання та завдання для самоконтролю).

7. Технічне та програмне забезпечення (обладнання)

Технічні засоби: пристрої збереження та обробки інформації (ПК, ноутбук, планшет, тощо).

Програмне забезпечення: Microsoft Windows (Word, Excel, PowerPoint).

Інформаційно-комунікаційні технології на платформі Google for Education.

8. Політика дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у Таврійському національному університеті імені В. І. Вернадського.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути

виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка двічі на тиждень поштової скриньки та відвідування курсу навчальної дисципліни у Google Classroom. Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Основи права», розміщеним на платформі Google for Education. Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу викладача за наявності поважних причин.

Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно - в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з підсумковим оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у порядку, встановленому положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю з заліку ТНУ ім. В.І. Вернадського.

Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції (мають пропусків) отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

9. Система оцінювання та вимоги

Принципи оцінювання результатів навчання:

- об'єктивність;

- систематичність і системність;
- плановість;
- відкритість, прозорість;
- доступність і зрозумілість.

Розподіл балів, що присвоюється студентам

Теми (максимальна кість балів)										Поточна успішність	Тест	Сума
T1	T2	T3	T4	T5								

Таблиця 1

Шкала оцінювання результатів навчання для навчальної дисципліни, формою семестрового (підсумкового) контролю якої є залік.

Оцінювання результатів навчання, отриманих здобувачем під час вивчення навчальної дисципліни, формою семестрового контролю якої є залік, здійснюється на основі виконання всіх видів навчальної діяльності (робіт), поточної успішності та підсумкового контролю.

Загальна оцінка складається:

0 балів - поточне оцінювання (результати виконання всіх обов'язкових видів робіт); Максимальна кількість - 100 балів (табл. 1).

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою семестрового контролю якої є екзамен

з/п	Види навчальної діяльності (робіт)		Сума балів
Обов'язкові види навчальної діяльності (робіт)			
	Аудиторна робота (заняття у дистанційному режимі)		
	- усне опитування		
	- реферат		
	- презентація		
	- поточний контроль		
	Індивідуальні завдання		
	Тест		
	Разом балів		

Критерії оцінювання результатів поточного контролю

На початку вивчення відповідної дисципліни здобувачам повідомляють про наявність силабусу, зміст, форми проведення поточного контролю та критерії їх оцінювання.

При поточному контролі оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати усного і письмового опитування на семінарських заняттях, поточного контролю у формі тестів тощо.

При виставленні балів за поточний контроль оцінці підлягають: рівень теоретичних знань з тем, включених до розділів; самостійне опрацювання тем; написання рефератів; опрацювання індивідуальних завдань тощо.

Здобувач, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

Здобувачу, який не набрав прохідного мінімуму (29 балів) з навчальної дисципліни, за дозволом викладача, надається можливість здачі пройденого матеріалу для отримання необхідної кількості балів з поточного контролю шляхом виконання запланованих у силабусі завдань, які не були ним/нею попередньо виконані або були виконані незадовільно .

У разі невиконання здобувачем жодного із обов'язкових видів навчальної діяльності (робіт), зазначених у силабусі освітньої компоненти / навчальної дисципліни, його результат оцінюються у «0» балів. Здобувач не допускається до складання заліку, якщо кількість балів, отриманих за поточний контроль протягом семестру становить менше 29 балів.

При наявності «непрохідного мінімуму» поточного контролю напередодні екзамену викладач подає доповідну директору інституту про недопуск здобувача, про що видається розпорядження і здобувач не допускається до складання заліку як такий, що не виконав індивідуальний навчальний план. Відмітка про недопуск у заліковій відомості робиться за наявності розпорядження директора інституту. На дату складання екзамену, здобувачу на екзамені виставляється «не допущений».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
	відмінно	A	відмінне виконання
	добре		вище середнього рівня
	добре		загалом хороша робота
	задовільно		непогано
	задовільно		виконання відповідає мінімальним критеріям
	незадовільно		необхідне перескладання
	незадовільно		необхідне повторне вивчення курсу

Рівні компетентності та критерії оцінювання.

Рівень компетентності та критерії оцінювання	Кількість набраних балів
<p>Високий (творчий): Здобувач вищої освіти систематично за поточним й за підсумковим контролю виявив глибокі знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно дав відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач та аналізувати достовірність одержаних результатів, допускаючи деякі неточності.</p>	
<p>Достатній (конструктивно-варіативний): Здобувач вищої освіти за поточним й підсумковим контролю виявив міцні знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, аргументовано дав відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, допускаючи неточності і несуттєві помилки.</p>	
<p>Достатній (конструктивний): Здобувач вищої освіти за поточним й підсумковим контролю виявив достатні знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, дав відповіді на поставлені питання, які, однак, містять певні (неістотні) неточності, достатні вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.</p>	
<p>Середній (репродуктивний): Здобувач вищої освіти за поточним й підсумковим контролю виявив посередні знання значної частини навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, дав мало аргументовані відповіді на поставлені питання, які містять істотні неточності, слабкі вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних задач.</p>	

<p>Достатній (репродуктивний): Здобувач вищої освіти за поточним й підсумковим контролюями виявив слабкі знання навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, дав неточні або мало аргументовані відповіді на поставлені питання, з порушенням послідовності викладення, слабкі вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, допускаючи суттєві помилки.</p>	60...65
<p>Низький (рецептивно-продуктивний): Здобувач вищої освіти виконав значну частину видів навчальної роботи, за поточним й підсумковим контролюями виявив незнання значної частини навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач (здобувач вищої освіти має право на повторний підсумковий контроль).</p>	30...59
<p>Низький (непродуктивний): Здобувач вищої освіти виконав частину видів навчальної роботи, за поточним й підсумковим контролюями виявив незнання значної частини навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах, допустив істотні помилки у відповідях на поставлені питання, виявив невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень (здобувач вищої освіти обов'язково повинен повторно вивчити навчальну дисципліну).</p>	1...29

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Відомості Верховної Ради України. 1990. № 31. Ст. 429.
2. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. із змінами Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. ст.131.
4. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. ст.65.
5. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21-22. ст. 135.

6. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. ст. 356.

Додаткові:

1. Бобровник С. Загальна теорія права. Нормативний курс. К.: Юрінком Інтер. 2020. 596 с.

2. Гончаренко С. В., Лемак В. В. Основи правознавства : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 318 с.

3. Коваленко Т. М. Психологія та право: взаємодія та застосування : монографія. Київ : Академія, 2019. 288 с.

4. Основи права України : підручник / за ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 456 с.

5. Правознавство : навч. посіб. / І. В. Голосніченко, В. В. Завальнюк. Київ : Логос, 2021. 356 с.

6. Загальна теорія держави і права : підручник / за ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 472 с.

7. Герц А. А., Кравчук С. Й. Правознавство : підручник К. : Кондор. 2018. 280 с.

8. Дзера О. В. Правознавство. Підручник. 12-те вид. К.: Юрінком Інтер. 2019. 632 с.

9. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести. К.: Юрінком Інтер. 2020. 584 с.

10. Міхальов В. О. Права людини в Україні. Навчально-методичний посібник. К.: Гельветика. 2020. 122 с.

11. Молдован В. В., Чулінда Л. І. Правознавство. К. : Центр навчальної літератури. 2019. 184 с.

12. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права. К. : Центр навчальної літератури. 2020. 184 с.

13. Тетерчук І. Конституційне право України : К. : Центр навчальної літератури. 2021. 160 с.

14. Methodology and science foundation of modern jurisprudence: collective monograph / Bortnyak V., Bortnyak K., Khutoryi B., etc. – International Science Group. — Boston: Primedia eLaunch, 2020. 264 p. Available at : DOI

15. The Role of Civil Society Institutions in Ensuring Social Control over Political Processes. Bortnyak K. V. REVISTA DE LA UNIVERSIDAD DEL ZULIA. Соціальні науки (закласифікацією Web of Science: Social Sciences, Interdisciplinary). ISSN: 0041-8811 / 2665-0428. Vol. 12 Núm. 34 (2021). Pp. 341-360.

he democratic political development of Central and Eastern Europe countries. Bortnyak K. V. CUESTIONES POLITICAS. UNIVERSIDAD ZULIA, BOLIVARIAN REPUBLIC OF VENEZUELA. (Social Sciences) Індексуюється в Web of Science в категорії: Emerging Sources Citation Index (ESCI), що входить в Web

17. Administrative reforms in Eastern Europe: a comparative legal analysis. Bortnyak K. V. CUESTIONES POLITICAS. UNIVERSIDAD ZULIA, категорії: Emerging Sources Citation Index (ESCI), що входить в Web of Science Core Collection. Vol. 39 Núm. 69 (2021) (липень). Pp.814-831.

18. Бортняк К.В., Добрянська Н.В. ОСНОВОПОЛОЖНІ ПРАВА ДИТИНИ ТА ЇХНІЙ ЗАХИСТ ЄВРОПЕЙСЬКИМИ І НАЦІОНАЛЬНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ. Держава та регіони Серія: Право, 2023 р., № 4 (82), с.378-383.

19. Бортняк К.В., Добрянська Н.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ПОДОЛАННЯ ПРАВОВОГО НІГІЛІЗМУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія юридичні науки. Том 36 (75) № 4, 2025, с 89-94.

20. Бортняк К., Добрянська Н. Адміністративно-правовий механізм забезпечення реалізації права на інформацію в умовах воєнного стану. *Наукові перспективи*. 2025. № 11(65). С. 1107–1116..

21. Бортняк К., Добрянська Н. Правовий нігілізм як загроза верховенству права: причини та можливі наслідки. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Т. 1, № 5. С. 65–70.

22. Інформаційні ресурси

1. Національне агентство з питань запобігання корупції <https://nazk.gov.ua/uk/>

2. Національне антикорупційне бюро України <https://nabu.gov.ua/>

3. Офіційний веб-портал «Судова влада України» <http://www.court.gov.ua>

4. Офіційний сайт Верховного Суду <http://www.scourt.gov.ua>

5. Офіційний сайт Верховної Ради України. <http://www.rada.gov.ua>

6. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України <http://>

7. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>

8. Офіційний сайт Президента України <http://www.president.gov.ua>

9. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України:

10. Офіційний вебсайт Конституційного Суду України: <http://www.ccu.gov.ua>

11. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua>

12. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського